

א	- <i>alef</i>	1
ב	- <i>bet, wet</i>	2
ג	- <i>gimel</i>	3
ד	- <i>dalet</i>	4
ה	- <i>he</i>	5
ו	- <i>waw</i>	6

א

א

ב

ב

ג

ג

ד

ד

ה

ה

ו

ו

Galilea

Tel Aviv

Jordania

Strefa Gazy

Liban

Jordan

Zachodni Brzeg

Nazaret

Morze Śródziemne

Morze Czerwone

Hajfa

Syria

Morze Martwe

Betlejem

Jezioro Genezaret

Galilea

Jerozolima

Pustynia Negev

חלם

Chełm

זמושץ

Zamość

בילגוריי

Biłgoraj

ליזסק

Leżajsk

קזימייז

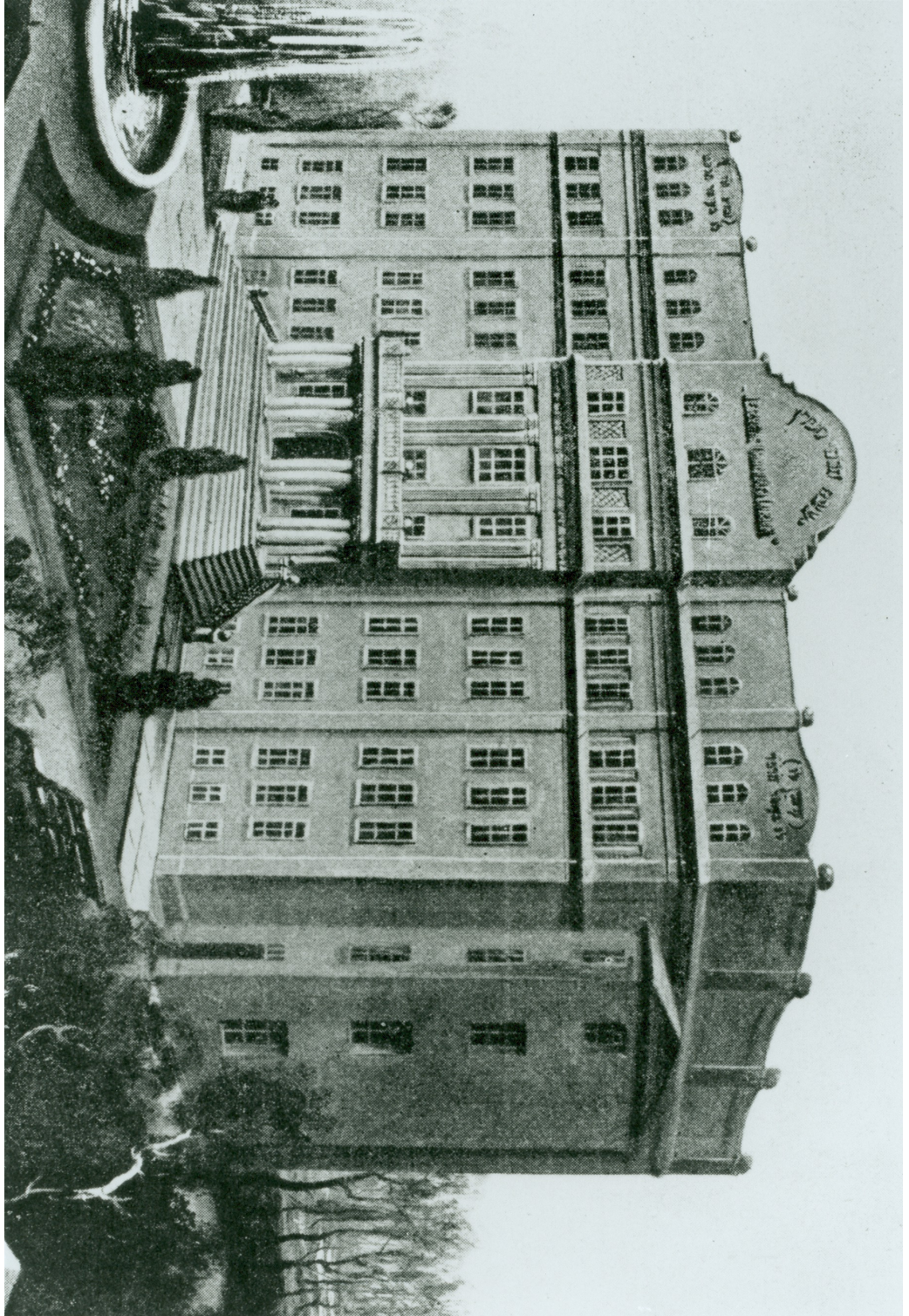
Kazimierz

Litera hebrajska	Nazwa litery	Wymowa	Litera hebrajska	Nazwa litery	Wymowa
א	<i>alef</i>	nieme, A	ל	<i>lamed</i>	L
ב	<i>bet</i>	W	מ,ם	<i>mem</i>	M
בּ	<i>bet</i>	B	נ,ן	<i>num</i>	N
ג	<i>gimel</i>	G	ס	<i>samech</i>	S
ד	<i>dalet</i>	D	ע	<i>ajin</i>	nieme
ה	<i>he</i>	H	פ,ף	<i>fe</i>	F
ו	<i>waw</i>	W	צ,ץ	<i>pe</i>	P
וּ		U	ק	<i>cadi</i>	C
ז	<i>zain</i>	Z	ר	<i>kof</i>	K
ח	<i>chet</i>	CH	ש	<i>resz</i>	R
ט	<i>tet</i>	T	שׁ	<i>szin</i>	SZ
י	<i>jod, jud</i>	J	ת	<i>sin</i>	S
כ,ך	<i>Kaf, chaf</i>	K, CH		<i>taw</i>	T

Studzienka żydowska na ulicy Szerokiej. W Lublinie było 7 takich studzienek, zachowała się do dziś tylko jedna z nich - w centrum placu manewrowego dworca PKS przy al. Tysiąclecia.

Brama Zastrana była zlokalizowana pod ulicą Zamkową.

Ulica Szeroka w Lublinie - główna ulica Żydowskiego Miasta. Przechodziła wzdłuż dzisiejszego Placu Zamkowego. Zaczynała się u styku ulicy Kowalskiej i zejścia od Bramy Grodzkiej, a kończyła w miejscu dworca PKS. Charakterystyczne dla niej, dochodzące do 4 pięter, kamienice były burzone od 1942 do 1944 roku.

Jesziwas Chachmej Lublin - Uczelnia Mędrców Lublina - Wyższa uczelnia rabinacka, otworzona w 1930 roku. Jeden z najważniejszych żydowskich ośrodków naukowych w Europie przed II wojną światową. Jej założycielem był Majer Szapiro. Budynek przetrwał do dziś. Jest siedzibą Żydowskiej Gminy Wyznaniowej.

Brama Grodzka, zwana Bramą Żydowską, oddzielała, ale i łączyła, miasto chrześcijańskie i żydowskie, stanowiąc przejście pomiędzy tymi dwoma światami. Obecnie jest siedzibą Ośrodka „Brama Grodzka - Teatr NN”.

Wieża Dawida - starożytna cytadela mieszcząca się obok Bramy Jaffy wiodącej do Starego Miasta w Jerozolimie. Cytadela powstała w II w. p.n.e. Ii była wielokrotnie niszczona i odbudowywana. Dziś znajduje się w niej Muzeum historii Jerozolimy. Nazwa „Wieża Dawida” odnosi się właściwie do innej wieży, która stała w Jerozolimie i była zniszczona kilkaset lat przed wzniesieniem obecnej wieży. Dzisiejsza wieża jest w zasadzie minaretem dołączonym do meczetów, które w XVI wieku zostały tu wzniesione przez Ottomanów.

Ściana Płaczu - jedno z najważniejszych miejsc judaizmu. Stanowi część murów, które niegdyś otaczały Wzgórze Świątynne, gdzie stała Świątynia Jerozolimska. Część Ściany Płaczu pochodzi z czasów Drugiej Świątyni (wybudowanej przez Heroda Wielkiego około 19 r. p.n.e.). Nazwa wywodzi się z tradycji opłakiwania zniszczonej świątyni.

Nazwa starożytnej twierdzy żydowskiej położonej na wschodnim skraju Pustyni Judejskiej nad Morzem Martwym. Fortyfikacje wzniesione przez Heroda Wielkiego ok. 37 roku p.n.e.. Po zniszczeniu Drugiej Świątyni (70 r. ne) schroniła się tu grupa żydowskich uciekinierów z Jerozolimy. Po oblężeniu twierdzy przez Rzymian woleli oni popełnić zbiorowe samobójstwo niż poddać się.

Brama Damasceńska - jedna z bram Starego Miasta w Jerozolimie. Współczesna Brama pochodzi z 1542 roku i była wzniesiona przez władcę ottomańskiego Sulejmana Wielkiego. Pierwotną bramę w tym miejscu wzniesiono prawdopodobnie w czasach Drugiej Świątyni.

Ustanowienie Państwa Izraela. Uroczystość proklamacji niepodległości Izraela odbyła się 14 maja 1948 roku w Tel Awiwie o godzinie 16:00. Deklarację Niepodległości odczytał Dawid Ben Gurion.

Aleksander Gieryski

Święto trąbek

Jan Matejko

Przyjęcie Żydów do Polski R P 1096

Rembrandt van Rijn

Żydowska narzeczona

Marc Chagall

Białe Ukrzyżowanie

Rosz ha Szana

Pesach

Purim

Chanuka

Sukkot

Jom Kipur

1. W tym dniu czytana jest w synagodze Księga Estery. Ilekroć pada słowo „Haman”, zebrani hałasują, tupią, grzechoczą kołatkami. Po południu spożywa się posiłek świąteczny, również trójkątne słodkie bułeczki z makiem, zwane „uszami Hamana”. Obowiązkiem religijnym jest w ten dzień pić alkohol aż do momentu, w którym nie można będzie rozróżnić wznoszonych okrzyków: „Niech będzie błogosławiony Mordechaj” i „Niech będzie przeklęty Haman”. Święto upamiętniające uchronienie Żydów od zagłady w perskim imperium Achemenidów za czasów panowania Artakserksesa I. Ma charakter karnawałowy i jest chętnie obchodzone także przez niereligijnych Żydów. Uczestnicy przebierają się w kostiumy, często mężczyźni w kobiece, a kobiety w męskie.

2. Pierwszy dzień kalendarza żydowskiego. Upamiętnia stworzenie świata i przypomina o sądzie Bożym. Trwa dwa dni w Izraelu i otwiera okres pokuty trwający do święta Jom Kippur. W tym czasie Bóg otwiera księgi, w których zapisane są wszystkie czyny człowieka, by wydać na niego wyrok. Dlatego składa się napotkanym osobom życzenia: „Abyście byli zapisani na dobry rok”. Podczas świąt Żydzi dmą kilkakrotnie w szofar (róg) – stąd niewłaściwa nazwa Święto Trąbek.

3. Jedno z najważniejszych świąt żydowskich o charakterze pokutnym. Żydzi przygotowują się do tego święta podczas dni pokuty dzielących go od Rosz ha-Szana. W wigilię święta należy odbyć rytualną kąpiel w mykwie. Każdy Żyd powinien prosić osoby przez niego skrzywdzone o przebaczenie. W święto obowiązuje ścisły post. W tym dniu nie wolno także pracować, myć się, nosić obuwia skórzanego oraz podejmować współżycia płciowego. Święto odzwierciedla ideę, że ci, którzy okazują skruchę i naprawiają błędy mogą dostąpić łaski przebaczenia.
4. Święto Szałasów (namiotów), zwane też kuczki – żydowskie święto rozpoczynające się pięć dni po święcie Jom Kippur, a dwa tygodnie po rozpoczęciu roku. Jest świętem radosnym i upamiętnia mieszkanie w szałasach i namiotach podczas wyjścia z Egiptu i wędrówki do ziemi Kanaan. Przez siedem dni ortodoksyjni Żydzi mieszkają poza domem w budach pod gołym niebem, często budowanych na balkonach.
5. Święto żydowskie obchodzone na pamiątkę wyzwolenia Żydów z niewoli egipskiej, nazywane inaczej Paschą. W Izraelu trwa 7 dni. Pierwszy wieczór, zwany wieczorem sederowym, jest najbardziej uroczystym momentem życia żydowskiego. Spożywa się wtedy w gronie rodziny uroczystą kolację, czytana jest Hagada – opowieść o wyjściu z Egiptu. Podczas uczyty jedno z dzieci zadaje pytania dotyczące znaczenia obrzędów Paschy, na które odpowiada głowa rodziny.
6. Święto żydowskie trwające osiem dni. Upamiętnia powstanie Machabeuszy. Najważniejszym rytuałem święta jest zapalanie świec: jednego pierwszego dnia święta, dwóch – drugiego itd. aż do ósmego, kiedy to zapalane jest osiem świec (lamp oliwnych, albo współcześnie – świec). Używany jest do tego charakterystyczny świecznik zwany *chanukija* z dziewięcioma ramionami, z których jedno spełnia rolę pomocniczą. Świece zapala głowa domu, wygłaszając wcześniej błogosławieństwo.